

УДК 342.95

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.88.2.60>

ЗОВНІШНІЙ ДЕРЖАВНИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ: СУТНІСТЬ І КЛАСИФІКАЦІЯ

Макаренко М.М.,
*аспірант відділу аспірантури (ад'юнктури) і докторантури,
Харківський національний університет внутрішніх справ*

Макаренко М.М. Зовнішній державний контроль за діяльністю Державного бюро розслідувань: сутність і класифікація.

У статті підкреслено, що однією з форм реалізації державної влади є контрольна діяльність, яка має на меті забезпечити дотримання законності державними інституціями, до яких відноситься і Державне бюро розслідувань. У той же час, зазначено, що на сьогодні державний контроль за діяльністю зазначеного органу не отримав належного висвітлення в юриспруденції, а тому мету даної наукової праці було сформульовано, зважаючи на необхідність заповнення окресленої прогалини в науці адміністративного права. Розуміючи, що контроль за діяльністю Державного бюро розслідувань – це багатокомпонентна та змістовна діяльність, автором було обрано лише один її напрям – зовнішній, адже такий підхід забезпечив комплексність і об'єктивність дослідження, що було також забезпечено послідовним аналізом контрольної діяльності у відповідності з наступними видами: президентський контроль; парламентський контроль; контроль з боку органів виконавчої влади втілюється міністерствами та іншими відомствами, установами та організаціями, а також їх посадовими особами; контроль, що здійснюється незалежними державними органами, а також судовий контроль. На підставі чого було встановлено, що державний контроль за діяльністю Державного бюро розслідувань здійснюють: Президент України, Верховна Рада України, Комітетом Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності, Кабінет Міністрів України, Міністерство фінансів України, Державна аудиторська служба України, Національне агентство з питань запобігання корупції, Рахункова палата, органи прокуратури, суди (окружні районні та районні у містах суди, окружні адміністративні суди, апеляційні окружні суди, апеляційні окружні адміністративні суди, Верховний Суд (як касаційна інстанція).

У результаті проведеного дослідження автором запропоновано класифікувати державний контроль за діяльністю Державного бюро розслідувань за такими критеріями: зміст об'єкта контролю; суб'єкт реалізації; кількісний склад суб'єкта контролю: призначення контролю.

Ключові слова: державний контроль, зовнішній контроль, органи державної влади, Державне бюро розслідувань, судовий контроль.

Makarenko M.M. External state control over the activities of the State Bureau of Investigation: essence and classification.

The article emphasizes that one of the forms of implementation of state power is control activity, which is aimed at ensuring compliance with the law by state institutions, which includes the State Bureau of Investigation. At the same time, it is noted that today state control over the activities of the specified body has not received proper coverage in jurisprudence, and therefore the purpose of this scientific work was formulated taking into account the need to fill the outlined gap in the science of administrative law. Understanding that control over the activities of the State Bureau of Investigation is a multi-component and meaningful activity, the author chose only one of its directions - external, because such an approach ensured the complexity and objectivity of the study, which was also ensured by a consistent analysis of control activity in accordance with the following types: presidential control; parliamentary control; control by executive bodies implemented by ministries and other departments, institutions and organizations, as well as their officials; control carried out by independent state bodies, as well as judicial control. On the basis of which it was established that state control over the activities

of the State Bureau of Investigation is carried out by: the President of Ukraine, the Verkhovna Rada of Ukraine, the Committee of the Verkhovna Rada of Ukraine on Law Enforcement Activities, the Cabinet of Ministers of Ukraine, the Ministry of Finance of Ukraine, the State Audit Service of Ukraine, the National Agency for the Prevention of Corruption, the Accounting Chamber, prosecutor's offices, courts (district, district and city district courts, district administrative courts, appellate district courts, appellate district administrative courts, the Supreme Court (as a cassation instance).

As a result of the study, the author proposed to classify state control over the activities of the State Bureau of Investigation according to the following criteria: content of the object of control; subject of implementation; quantitative composition of the subject of control; purpose of control.

Key words: state control, external control, state authorities, State Bureau of Investigation, judicial control.

Постановка проблеми. Державна влада знаходить свій зовнішній прояв у різноманітних напрямках діяльності, одним із яких є контроль, який прийнято вважати формою публічного управління, що має на меті забезпечення дотримання законності з боку державних інституцій. Зазначене поширюється і на функціонування Державного бюро розслідувань (далі – ДБР), як державного органу, що має специфічні завдання. Зрозуміло, що робота ДБР систематично перебуває під контролем державних і громадських інституцій, проте такий контроль є докорінно різним за своїм обсягом і наслідками.

Мета дослідження полягає у дослідженні сутності зовнішнього державного контролю за діяльністю ДБР і систематизації отриманих положень, шляхом їх класифікації за різними критеріями.

Стан опрацювання проблематики. Зважаючи на те, що зміст державного контролю за діяльністю ДБР до сьогодні не знайшов свого комплексного висвітлення в науковій літературі, дане дослідження ґрунтується на підходах різних науковців (С.В. Бардаша, Ф.Ф. Бутинеця, О.І. Даций, І.О. Драгана, В.В. Євдокимова, Є.Г. Карташова, Н.М. Малюги, О.М. Музичука, Н.І. Перинської, Н.І. Петренка, В.П. Рубцова, Ю.П. Сурміна та інших) щодо розуміння контролю та його видів, а також сукупності нормативно-правових актів, які регламентують окреслену сферу діяльності.

Виклад основного матеріалу. З огляду на те, що, категорія державного контролю розглядається з точки зору різних підходів, внаслідок чого в кожному конкретному випадку набуває ряд специфічних ознак, зробимо консолідувати останні з метою розкриття юридичної природи вказаної категорії. Від так до найсуттєвіших ознак державного контролю слід віднести наступні: це одна з можливих форм реалізації державної влади, що обумовлює наявність владних повноважень у суб'єкта контролю; здійснюється в межах управлінської діяльності; регламентований законами та підзаконними нормативно-правовими актами; як правило контрольна діяльність є автономною та незалежною; передбачає втручання в діяльність об'єкта контролю, шляхом здійснення сукупності дій (перевірка, спостереження, збір та узагальнення інформації тощо); загальна мета контролю полягає в перевірці додержання законності об'єктом контролю, удосконалення його діяльності, а також у разі необхідності – нормалізації; може мати різні наслідки, зокрема: виявлення та усунення факторів, які негативно впливають на роботу об'єкта контролю; надання рекомендацій стосовно оптимізації його діяльності та вказівок (наприклад, про скасування окремих управлінських актів); застосування заходів примусу (притягнення до юридичної відповідальності); власне сам процес контролю як і його результат повинен мати належне документальне оформлення.

З викладеного вище випливає те, що державний контроль є багатокомпонентною діяльністю, тож не дивно, що в процесі з'ясування її сутності з'явилися різні класифікації. До прикладу, Є.Г. Карташов пропонує такі критерії поділу державного контролю: його призначення (загальний і спеціалізований); сфера контролю (внутрішньовідомчий, міжвідомчий і позавідомчий); часовий проміжок (попередній, поточний, підсумковий); періодичність (систематичний і одиничний) [1, с. 138]. Існують і інші підстави поділу державного контролю за різними видами (завдання контролю, зміст, стадії, юридичні наслідки і т.п.), проте найпоширенішим критерієм поділу залишаються його суб'єкти, що чітко прослідковується в ряді наукових праць (Ф.Ф. Бутинеця, С.В. Бардаша, Н.М. Малюги, Н.І. Петренка [2, с. 131], О.М. Музичука [3, с. 100], В.П. Рубцова, Н.І. Перинської [4, с. 188] та інших). Відповідно до вказаного критерію виокремлюють наступні види державного контролю: 1) президентський, який здійснюється безпосередньо Главою держави та іншими органами утвореними при ньому; 2) парламентський – реалізується парламентом і/або спеціалі-

зованими комітетами; 3) контроль з боку органів виконавчої влади втілюється міністерствами та іншими відомствами, установами та організаціями, а також їх посадовими особами; 4) контроль, що здійснюється незалежними державними органами; 5) судовий – має власну специфіку, яка полягає в тому, що управлінські дії та рішення об'єкта контролю перевіряються судами на відповідність Конституції України та чинним нормативно-правовим актам; 6) контроль, що здійснюється органами місцевого самоврядування в межах встановленої компетенції. Тож для систематичного з'ясування змісту державного контролю за діяльністю ДБР пропонуємо розглянути його відповідно до поділу за суб'єктами реалізації, за виключенням останнього виду, де суб'єктами є органи місцевого самоврядування, які не здійснюють таку діяльність відносно визначеного об'єкта контролю.

Незважаючи на те, що основні повноваження Президента України закріплено у ст. 106 Основного закону держави [5], вона не містить положень, які прямо чи опосередковано стосуються контролю за діяльністю ДБР, натомість – знайшли своє відображення в Законі України «Про Державне бюро розслідувань» [6]. Зокрема в ст. 23 вказаного законодавчого акту закріплено обов'язок Директора ДБР інформувати Президента України про основні напрями роботи бюро, хід розслідувань, дотримання законодавчих приписів, а також прав і свобод людини, в тому числі шляхом подання річного звіту у встановлений строк (до 15 лютого). Між тим у цьому законодавчому акті закріплено і інші контрольні повноваження Президента України поза спеціальним Розділом V, що присвячений демократичному цивільному контролю.

З аналізу положень ст. 11 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» [6] випливає, що Президент України має контрольні повноваження і в кадровій сфері, зокрема він на підставі подання Комісії з проведення конкурсу на зайняття посади Директора ДБР (далі – Конкурсна комісія) призначає на посаду Директора ДБР (ч. 1), а також визначає трьох осіб, які входять до складу такої комісії (ч. 3). Також Глава держави має контрольні повноваження в нормотворчій сфері, а саме: визначення та затвердження організаційної структури ДБР і положення про Раду громадського контролю ДБР (ч. 1 ст. 9 і ч. 2 ст. 28 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» [6], відповідно).

Контроль за роботою ДБР здійснюється як Верховна Рада України (далі – ВР України) так і профільним Комітетом ВР України з питань правоохоронної діяльності (далі – КППД) (ч. 1 ст. 23 Закону України «Про Державне бюро розслідувань»), який «не менше одного разу на рік проводить відкриті для громадськості слухання на тему діяльності Державного бюро розслідувань, виконання покладених на Державне бюро розслідувань завдань, додержання ним законодавства, прав і свобод людини і громадянина» [6]. Слід підкреслити, що комітетські слухання є одною з форм контрольної діяльності за результатами якої можуть бути прийняті висновки чи рекомендації, що повинні містити «1) положення законодавчих актів України, які були порушені або неналежно виконані відповідним органом чи посадовою, службовою особою, із зазначенням фактів, які це підтверджують; 2) сформульована позитивна чи негативна оцінка роботи державного органу, органу місцевого самоврядування чи посадової, службової особи; 3) заходи, які необхідно здійснити для усунення виявлених комітетом порушень законодавчих актів, пропозиції щодо притягнення винних осіб до відповідальності за зазначені порушення» [7, с. 45].

У той же час Директор ДБР повинен інформувати про роботу органу не тільки Главу держави, а і ВР України, яка також розглядає щорічний звіт про діяльність ДБР. При цьому парламент, на відміну від Президента України, за результатами аналізу такого звіту приймає рішення про задовільну чи незадовільну оцінку роботи Директора ДБР. Прийняття рішення про незадовільну роботу останнього має наслідком звільнення його з посади (ч. 5 ст. 10 Закону України «Про Державне бюро розслідувань»). ВР України має і інші контрольні повноваження в кадровій сфері, ідентичні тим, що має Глава держави, зокрема за поданням КППД визначає трьох осіб, які входять до складу Конкурсної комісії.

В системі органів виконавчої влади Кабінет Міністрів України (далі – КМ України) посідає найвище місце, тому цілком обґрунтованим є зобов'язання Директора ДБР інформувати про роботу органу не тільки Парламент і Главу держави, а і Уряд. Окрім того, КМ України подібно до ВР України та Президента України також визначає трьох осіб, які входять до складу Конкурсної комісії. Тлумачення положень Закону України «Про Державне бюро розслідувань», свідчить про те, що низка контрольних повноважень Уряду реалізується під час прийняття нормативно-правових актів, які регламентують організацію діяльності ДБР, зокрема тих, які стосуються: процедури

присвоєння спеціальних звань (ч. 4 ст. 14); порядку проходження служби (ч. 6 ст. 14); умов оплати праці працівників (ч. 2 ст. 20), у тому числі визначення розміру доплат (ч. 8 ст. 20); проведення психофізіологічного дослідження, що передбачає застосування поліграфа (ч. 4 ст. 26).

Слід відмітити певну схожість контрольних повноважень Президента України, ВР України та КМ України, які здебільшого зосереджені в нормотворчій і кадровій сферах. Між тим об'єктивне уявлення про роботу ДБР вказані органи отримують саме з річного звіту ДБР, тож доцільно приділити увагу його змісту, зважаючи на те, що даний аспект врегульовано на законодавчому рівні. Так, відомості, які в обов'язковому порядку повинні бути включені до звіту про діяльність ДБР, згідно з ч. 3 ст. 23 Закону України «Про Державне бюро розслідувань», можна об'єднати в п'ять груп: 1) статистичні дані про результати роботи, що повинні включати відомості стосовно зареєстрованих заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення, кількості оперативно-розшукових справ, обвинувальних актів скерованих до суду та тих, що набрали законної сили, а також винесених виправдувальних вироків; 2) відомості матеріально-технічного характеру (кошторис, збитки завдані кримінальних правопорушень, майно та грошові активи конфісковані чи арештовані за рішенням суду, а також ті, що були повернуті державі з-за кордну, «кошти у розмірі вартості незаконно одержаних послуг чи пільг, стягнені на користь держави, та розпорядження ними» [6]); 3) інформацію щодо партнерства з державними та недержавними інституціями; 4) характеристика організаційно-штатної структури ДБР і кадрові питання, в частині кваліфікації персоналу; 5) матеріали роботи підрозділу внутрішнього контролю ДБР, у тому числі показники їх діяльності. В свою чергу наведений перелік не є вичерпним, на чому прямо наголошено у вказаній нормі. В свою чергу вибіркового аналізу звітів про роботу ДБР за 2018 [8], 2020 [9], 2022 [10] і 2024 [11] роки свідчить про те, що такий звіт як правило включає стан і перспективи удосконалення організаційно-штатної структури ДБР, а інформація про взаємодію з державними та недержавними інституціями поділена на два розділи: взаємодія та співпраця (з ВР України та профільним комітетом, міжнародними організаціями), а також прозорість і підзвітність (у частині співпраці з громадськістю). На нашу думку, така інформація дає можливість сформулювати об'єктивну оцінку про діяльність ДБР за рахунок поєднання загального опису діяльності з конкретними числами, що свідчать про ефективність роботи вказаного органу.

В той же час, невід'ємним елементом кожного звіту про роботу ДБР є його фінансово-господарська складова, яка також підлягає перевірці в межах державного фінансового контролю на підставі Закону України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» [12]. Основною метою державного фінансового контролю є встановлення ефективності, раціональності та обґрунтованості використання фінансових ресурсів держави (коштів і майна), шляхом визначення оптимального обсягу бюджетних коштів і їх розподілом, а також правильністю здійснення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності. Відповідно до статей 2–5 Закону України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» такий контроль може здійснюватися шляхом: державного фінансового аудиту, який проводиться з метою оцінки роботи внутрішнього контролю, законності та ефективності розпорядження державними коштами, ведення бухгалтерської документації, фінансової звітності; інспектування передбачає проведення ревізії «та полягає у документальній і фактичній перевірці певного комплексу або окремих питань фінансово-господарської діяльності підконтрольної установи, яка повинна забезпечувати виявлення наявних фактів порушення законодавства, встановлення винних у їх допущенні посадових і матеріально відповідальних осіб» [12]; перевірки та контролю у сфері закупівель за допомогою державного фінансового аудиту та інспектування, а також бути окремими контрольними заходами, які здійснюються відповідно до профільного законодавства, із метою виявлення порушень відповідних нормативних приписів. У розрізі вказаного, зауважмо, що Міністерство фінансів України (далі – Мінфін) має право звернутись до начальника Відділу забезпечення підготовки інформації про результати внутрішнього аудиту та інших відомостей, що стосуються його проведення, які повинні бути подані протягом 10 робочих днів. Таким чином, Мінфін проводить зовнішню оцінку якості внутрішнього аудиту, шляхом оцінювання функціонування системи останнього, що прямо передбачено Розділом XII Порядку здійснення внутрішнього аудиту в Державному бюро розслідувань затверджених наказом ДБР від. 17.08.2020 № 416 [13]. Також у окресленому напрямі контроль реалізується органами державного фінансового контролю, зокрема Рахунковою палатою (далі – РП) [14] та Державною аудиторською службою України (далі – Держаудитслужба) [14]. До прикладу в 2023 році ДБР ініціювало проведення комплексно-

го державного фінансового контролю, а саме: Держаудитслужбою – «ревізію фінансово-господарської діяльності Державного бюро розслідувань за період з липня 2020 року по липень 2023 року» [15, с. 55]; РП – аудит в коштів, які було виділено з Державного бюджету на забезпечення діяльності ДБР з 2021 по 2023 роки.

Зважаючи на той факт, що переважна більшість працівників ДБР мають статус державних службовців, вони є суб'єктами декларування і зобов'язані подавати декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, а також додержуватись приписів антикорупційного законодавства, зокрема не допускати вчинення корупційних і пов'язаних з корупцією правопорушень, а також порушення встановлених обмежень. На чому прямо наголошено в ч. 1 ст. 1, п.п. «д» п. 1 ч. 1 ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції». Контролювати та перевіряти виконання працівниками ДБР покладених на них обов'язків і дотримання обмежень, визначених антикорупційним законодавством уповноважено Національне агентство з питань запобігання корупції (далі – НАЗК) (п.п. 6-1 і 7-1 ч. 1 ст. 11 Закону України «Про запобігання корупції»).

Якщо НАЗК фактично здійснює контроль за внутрішньо-організаційним аспектом роботи ДБР, в межах проходження служби працівниками, то органи прокуратури здійснюють нагляд саме за зовнішньою діяльністю. Зазначене впливає з п.п. 3, 4 ч. 1 ст. 2 Закону України «Про прокуратуру», де закріплено ряд функцій прокуратури, зокрема здійснення нагляду за дотриманням: приписів чинного законодавства, під час проведення досудового слідства та дізнання, а також оперативно-розшукової діяльності; «законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян» [16]. В разі виявлення порушень положень нормативно-правових актів, під час дізнання та судового слідства та/або гласних і негласних пошукових та контррозвідувальних заходів, а також застосування примусових заходів, що передбачають обмеження свободи громадян прокурор може надавати письмові вказівки, які повинні бути виконані працівниками ДБР негайно.

Судовий контроль за діяльністю ДБР передбачає всебічний розгляд, перевірку та аналіз дій і рішень працівників зазначеного органу щодо дотримання ними законності під час здійснення службових повноважень, у разі звернення до суду з відповідною скаргою. Така діяльність здійснюється в межах здійснення правосуддя, що відповідно до ч. 1 ст. 124 Основного закону держави [5] є виключною компетенцією судів. Система судоустрою України закріплена в ч. 3 ст. 17 Закону України «Про судоустрій і статус судів» і складається з: Верховного Суду (далі – ВС) (як касаційної інстанції), Вищого суду з питань інтелектуальної власності, Вищого антикорупційного суду, апеляційних (апеляційні окружні суди, апеляційні окружні господарські суди, апеляційні окружні адміністративні суди) і місцевих судів (окружні суди районів, районів у містах, окружні господарські суди, окружні адміністративні суди та інші суди, що визначені в національному процесуальному законодавстві). Зрозуміло, що не всі з перелічених судів реалізують контроль за діяльністю ДБР, наприклад скарга на дії чи рішення працівника ДБР буде розглядатись у порядку адміністративного судочинства (п. 1 ч. 1 ст. 19 Кодексу адміністративного судочинства України [17]), а вчинення правопорушення працівником ДБР буде розглядатись у: першій інстанції (розгляд справи по-суті) – окружних судах районів, районів у містах; другій (апеляційній) інстанції – апеляційні окружні суди; третій (касаційній) – ВС.

Висновки. Проведений вище аналіз свідчить про широкий суб'єктний склад і різні за своїм змістом сфери контролю, що обумовлює необхідність класифікації державного контролю за діяльністю ДБР, зокрема з метою вичерпного розкриття змісту такої діяльності. Від так пропонуємо класифікувати державний контроль за діяльністю ДБР за наступними критеріями:

– залежно від змісту об'єкта контролю він поділяється на такий, що здійснюється: 1) за виконавською дисципліною; 2) щодо дотриманням норм і обмежень антикорупційного законодавства; 3) стосовно функціонування системи управління; 4) за фінансово-господарською діяльністю; 5) у кадровій сфері; 6) в нормотворчій сфері;

– за суб'єктом реалізації: 1) президентський контроль; 2) парламентський контроль (здійснюється ВР України та профільним комітетом – КППД); 3) урядовий контроль (реалізується КМ України, Мінфіном, Держаудитслужбою та НАЗК); 4) такий, що здійснюється незалежними державними органами (наприклад, РП і органами прокуратури); 5) судовий контроль (втілюється окружними районними та районні у містах судами, окружними адміністративними судами, апе-

ляційними окружними судами, апеляційними окружними адміністративними судами, ВС (як касаційною інстанцією));

– залежно від кількісного складу суб'єкта контролю: 1) колегіальний (ВР України, КППД, КМ України, Мінфін, Держаудитслужба, НАЗК, РП, органи прокуратури, окружні районні та районні у містах суди, окружні адміністративні суди, апеляційні окружні суди, апеляційні окружні адміністративні суди, ВС); 2) одноосібний (Президент України);

– за призначенням контроль поділяється на: 1) загальний, об'єктом якого є робота ДБР (Президент України, ВР України, КППД, КМ України); 2) спеціалізований, тобто такий, що реалізується в межах одного з напрямів діяльності ДБР (Мінфін, Держаудитслужба, НАЗК, РП, органи прокуратури, окружні районні та районні у містах суди, окружні адміністративні суди).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Державне та регіональне управління: підручник / Є.Г. Карташов, В.В. Євдокимов, І.О. Драган, О.І. Дацій [та ін.]; за заг. ред. Є.Г. Карташова. Київ, 2019. 223 с.
2. Контроль і ревізія: підручник / Ф.Ф. Бутинець, С.В. Бардаш, Н.М. Малюга, Н.І. Петренко. Київ, 2000. 512 с.
3. Музичук О.М. До проблеми класифікації контролю за діяльністю правоохоронних органів в Україні. *Теоретичні питання юриспруденції і проблеми правозастосування: виклики XXI століття*. Харків, 2020. С. 99–101.
4. Державне управління та державні установи: навчальний посібник / В.П. Рубцов, Н.І. Перинська; за заг. ред. Ю.П. Сурміна. К.: Університет «Україна», 2008 440 с.
5. Конституція України 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення 01.02.2025).
6. Про Державне бюро розслідувань: закон України 12.11.2015 № 794-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19#Text> (дата звернення 09.02.2025).
7. Разумков Д.О. Парламентський контроль: практичні поради та рекомендації для підвищення ефективності: посібник. URL: https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/migration/ua/PRP_Guide_Parliamentary_Oversight-UKR.pdf (дата звернення 11.02.2025).
8. Звіт про роботу Державного бюро розслідувань за 2018 рік // Звіти / Офіційний веб-сайт Державного бюро розслідувань. URL: https://dbr.gov.ua/assets/files/zvit/zvit_final.pdf (дата звернення 25.02.2025).
9. Звіт про діяльність Державного бюро розслідувань за 2020 рік // Звіти / Офіційний веб-сайт Державного бюро розслідувань. URL: <https://dbr.gov.ua/assets/files/zvit/zvit-sajt.pdf> (дата звернення 26.02.2025).
10. Звіт про діяльність Державного бюро розслідувань за 2022 рік // Звіти / Офіційний веб-сайт Державного бюро розслідувань. URL: <https://dbr.gov.ua/assets/files/zvit/zvit-pro-diyalnist-derzhavnogo-byuro-rozsliduvan-za-2022-rik.pdf> (дата звернення 26.02.2025).
11. Звіт про діяльність Державного бюро розслідувань за 2024 рік // Звіти / Офіційний веб-сайт Державного бюро розслідувань. URL: <https://dbr.gov.ua/assets/files/diyalnist/zvit/zvit-pro-diyalnist-derzhavnogo-byuro-rozsliduvan-za-2024-rik.pdf> (дата звернення 27.02.2025).
12. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: закон України від 26.01.1993 № 2939-XII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12#Text> (дата звернення 03.03.2025).
13. Про затвердження Порядку здійснення внутрішнього аудиту в Державному бюро розслідувань: наказ Державного бюро розслідувань від 17.08.2020 № 416 // Правові засади / Офіційний веб-сайт Державного бюро розслідувань. URL: <https://dbr.gov.ua/assets/files/diyalnist/npa/416-vid-17.08.2020.PDF> (дата звернення 05.03.2025).
14. Про Рахункову палату: закон України від 02.07.2015 № 576-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-19#Text> (дата звернення 07.03.2025).
15. Звіт про діяльність Державного бюро розслідувань за 2023 рік // Звіти / Офіційний веб-сайт Державного бюро розслідувань. URL: <https://dbr.gov.ua/assets/files/zvit/zvit-pro-diyalnist-derzhavnogo-byuro-rozsliduvan-za-2023-rik.pdf> (дата звернення 11.03.2025).

16. Про прокуратуру: закон України від 14.10.2014 № 1697-VII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text> (дата звернення 20.03.2025).
17. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 № 2747-IV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2747-15> (дата звернення 21.03.2025).